

3.7.2017

Helsingin kaupunginmuseon lausunto Lauttasaaren kirjaston tonttia koskevasta asemakaavan muutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta, Pajalahdentie 10 (Lauttasaari 31/31115/3)

HEL 2017-004612 T 10 03 03

Kaupunginmuseota on pyydetty antamaan lausuntonsa osoitteessa Pajalahdentie 10 sijaitsevan Lauttasaaren kirjaston tonttia koskevasta asemakaavan muutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta. Kaupunginmuseo tarkastelee hanketta perustehtävänsä mukaisesti rakennetun kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta ja esittää kantanaan seuraavaa.

Asemakaavamuutoksen kohteena on nykyisen Lauttasaaren kirjaston tontti 31115/3 ja osa sen viereisestä puistoalueesta. Kaavamuutoksen taustalla on Lauttasaaren asukasmäärän kasvaminen ja väestörakenteen muutoksesta johtuva tarve uusille päiväkotij- ja koulutiloille. Asemakaavamuutoksen tavoitteena on kaavoittaa tontti uudelle julkiselle rakennukselle, jossa voisi olla koulun, päiväkodin ja kirjaston tiloja sekä nuorisotiloja. Tavoitteena on rakennus, joka palvelisi alueen asukkaita monipuolisine tiloineen ja toimintoineen sekä päivä- että iltaikätyössä.

Pajalahdentie 10:ssä sijaitsee tällä hetkellä Lauttasaaren kirjasto. Rakennuksen on suunnitellut arkkitehti Imre Weöres Helsingin kaupungin rakennusvirastossa talosuunnitteluosaston arkkitehtitoimistossa vuonna 1982. Kirjaston avajaisia vietettiin kuitenkin vasta 15.12.1986. Pääpiirustuksissa rakennus on otsikoitu nimellä Kiinteistö Pajalahdentie 10a ja siihen on alun perin sijoitettu Lauttasaaren kirjaston, koululaisten päiväkodin ja nuorisotalon tiloja. Yksikerroksinen, pitkänomainen rakennus on sijoitettu tontille kirjaston tilat käsittävä pääty Pajalahdentielle päin. Käynti kirjastoon tapahtuu rakennuksen luoteiskulmasta. Rakennuksen keskiosaan on sijoitettu nuorisotalon tiloja erilaisine kerho- huoneineen ja verstastiloineen ja aivan eteläpääty on varattu koululaisten päiväkotikäyttöön. Rakennuksen pääasiallisena julkisivumateriaalina on käytetty puhtaaksimuuratua punaista tiiltä, jota on raikastettu valkoisin ikkunapuittein ja katoksin. Rakennus on tasakattoinen, mutta syvärunkoisen talon sisätiloihin on tuotu valoa katolle sijoitettujen kattolyhtyjen kautta. Nämä kattolyhdyt ja ilmanvaihtokonehuone nousevat hyvin horisontaalisen rakennuksen räystäslinjan yläpuolelle. Pitkiä julkisivuja on hieman porrastettu huonetilojen vaihtelun mukaisesti. Lisäksi vaihtelua tuovat erikorkuiset ikkunat, niiden puitejako ja vaihtelevat kor-

3.7.2017

keusasemat, joilla sisätilojen toimintojen erilaisuutta on tuotu esiin myös julkisivuihin.

Lauttasaaren kirjaston lähiympäristön muodostavat Pajalahdentien pohjoispuolella sijaitsevat, lähinnä 1930-luvun ja 1940-luvun vaihteessa arkkitehti Ole Gripenbergin ja 1950-luvulla arkkitehti Else Aropaltion suunnitelmien mukaan rakennetut, arkkitehtuuriltaan laadukkaat ja hyvin ominaispiirteensä säilyttäneet asuinkerrostalot. Länsipuolen naapurina on Arkkitehtitoimisto Kirsti ja Erkki Helamaan vuonna 1981 suunnittelema elementtirakenteinen asuinkerrostalo. Itäpuolella sijaitsee puolestaan alle kymmenen vuotta vanha Päiväkoti Pajalahti, jonka on suunnitellut Kirsti Sivén ja Asko Takala arkkitehdit. Sillä korvattiin paikalla sijainnut 1970-luvun puolivälissä rakennettu päiväkotirakennus. Kirjaston etelä- ja kaakkoispuolella levittäytyy Pajalahden puisto hiekkakenttineen, johon on kuitenkin vuonna 2012 sijoitettu Päiväkoti Telkän kaksi paviljonkirakennusta. Suunnittelualueen ominaisluonne on siten melko moni-ilmeinen ja kerroksinen, mutta myös vihreä.

Lauttasaaren kirjastorakennus sijaitsee kaava-alueella, jonka asemakaava on vahvistunut 16.11.1979. Kirjastorakennus on rakennettu tämän asemakaavan mukaisesti tontille, jonka käyttötarkoitus on Y eli yleisten rakennusten korttelialue ja suurin sallittu kerrosluku on kaksi. Saman asemakaavan mukaisesti on toteutettu myös naapuritontin asuinkerrostalo. Toiminnoiltaan suunnittelualue ei olennaisesti muuttuisi, mutta alue laajenisi jonkin verran Pajalahden puiston suuntaan. Lisäksi on todettava, että uudisrakennus, jonka kokonaispinta-alaksi kaavallaan 8500 k-m², tulisi olemaan nykyistä huomattavasti suurempi, väistämättä myös korkeampi.

Helsingin kaupunginmuseon teettämässä Lauttasaaren rakennusinventoinnissa (Helsingin kaupunginmuseon tutkimuksia ja raportteja 2/2003) Lauttasaaren kirjaston rakennusta ei ole arvioitu. Kirjastorakennuksella voidaan katsoa toki olevan kulttuurihistoriallista arvoa osan Lauttasaaren historiaa ja tilana, jossa kirjasto tulee toimineeksi pisimpään. Kaupunginmuseo katsoo, ettei sillä kuitenkaan ole riittäviä perusteita esittää rakennuksen suojelemista asemakaavalla. Kaupunginmuseo ei näin ollen näe estettä tontin kaavoittamiselle julkiselle rakennukselle ja nykyisen rakennuksen korvaamiselle uudisrakennuksella. Kaupunginmuseo haluaa kuitenkin nostaa esiin Pajalahdentien vihreän katumiljöön ja tien vastakkaisella puolella sijaitsevat, Lauttasaaren rakennusinventoinnissakin arvioitavat asuinkerrostalot, jotka tulee uudisrakennuksen suunnittelussa ottaa huomioon. Samoin Tallbergin puistotien suuntaan avautuvat näkymät ja sijainti Pajalahden puiston reunalla asettavat suunnittelulle korkeat vaatimukset.

Helsingin kaupunki

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
Kulttuuripalvelukokonaisuus
Kaupunginmuseo
Kulttuuriperintöyksikkö
Kulttuuriympäristötiimi,
kulttuuriympäristöpäällikkö

Lausunto

3 (3)

3.7.2017

Kaupunginmuseo haluaa myös tässä yhteydessä nostaa esiin huolensa korjaus- ja muutospaineista, jotka kohdistuvat Helsingin kaupungin omistamiin pienimittakaavaisiin julkisiin rakennuksiin ja esimerkiksi päiväkotirakennuksiin ja ilmenevät yhä laajemmassa määrin myös yhä kyseisten rakennusten purkamisina. Myös Pajalahdentie 10:ssä sijaitseva Lauttasaaren kirjaston, nuorisotalon ja koululaisten päiväkodin muodostama kokonaisuus edustaa kaupungin omaa palvelurakennusten suunnittelua ja palveluverkoston rakentamista 1980-luvulta. Kaupunginmuseo katsoo, että myös yhä harvinaisemmaksi käyvää kaupungin omana suunnitteluna toteutettua julkisten palvelujen arkkitehtuuriltaan vaatimatontakin rakennuskantaa olisi tärkeää säilyä osana kaupungin rakentamisen historiaa, mikä tulisi varmistaa niin käytön kuin kaavoituksen keinoin.

Kaupunginmuseolla ei ole muuta huomautettavaa Lauttasaaren Pajalahdentie 10:n asemakaavan muutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.

Lisätiedot

Anne Salminen, tutkija, puhelin: +358931036501
anne.salminen(a)hel.fi

Sari Saresto
kulttuuriympäristöpäällikkö